

## Dopisi.

**Iz Cezanjevec pri Ljutomeru.** (Društveno.) Pred 5. leti osnovali smo si »bralno društvo«, lani pa »gasilno društvo« s slovenskim poslovnim jezikom. Imeli smo do sedaj mnogo sovražnikov, posebno pa je bil dosedanji obč. odbor z večino nenaklonjen temu društvu. Ne beliča nam ni hotel privoliti, češ, kaj nam tega društva treba. Slavna posojilnica v Ljutomeru podarila je našemu »gasilnemu društvu« 80 gld., za kar ji gre zahvala. Nadejamo se, da bode sedaj bolje, kajti odklenkalo je tistim možem, ki so hoteli po vsej sili to potrebno društvo zatreti. — »Bralno društvo« je kaj lepo cvetlo. Pa našli so se tudi za to društvo sovražniki ter so ude zvito odvrčali. Naše ljudstvo kaj rado čita dobre knjige in časnike, in le samo takih ima naše društvo v knjižnici. Dne 20. prosinca imelo je bralno društvo svoj občni zbor. Pričelo se je zborovanje s petjem domačega pevskega zbora, kateri nas pri vsaki priliki razveseljuje z lepimi pesmami. Po običajnem pozdravu predsednikovem poročja g. tajnik o delovanju društva v minolem letu. Poudarjal je moč bralnih društev; kajti odkar so te, se je mladina že precej poboljšala ter popustila grde razvade. Nastopila je boljše pot sebi in občnemu blagostanju v korist. Citajoč občudujejo v povestih in drugih spisih zaslužene može, gledajo jih v duhu, kako so po vstrajnem požrtovalnem delu dosegli svoj namen. Taki vzgledi so gotovo v spodbudo. To leto se je izposodilo okolo 500 knjig. Č. g. domači kaplan F. Brglez nam nato v jasni besedi razložijo dobrote bralnih društev. Opominjajo nas, naj društvo krepko vstraja na stališču svete vere, brez katere ni pravega domoljubja. Opozarjajo nas na krasoto našega jezika. Kmet se naj zanima za svoje pravice, da vé zahtevati, kar mu gre. Priporočali so nam »Detoljuba«, poseben pripomoček za vzgojo in rešitev mladine. »Dom in svet« in »Detoljub« podarijo nam g. kaplan, za kar jim izrekamo tukaj srčno zahvalo. G. knjižničar prosi društvениke, naj pazijo na knjige, ker one so naš zaklad. G. predsednik se slednjič zahvali vsem udeležencem ter jih povabi k prosti zabavi v gostilnico g. J. Slaviča na Kamensčaku. Tam nas je čakalo že mnogo vrlih rodoljubov in rodoljubkinj iz Ljutomera. Imeli smo čast spoznavati novega odvetnika, g. dr. Rosina, ki je s svojim lepim govorom očaral občinstvo. Od napitnic omenim isto č. g. kaplana Ozmeč-a, ki je veljala cezanjevskim materam. Bog daj več takih veselih zabavnih večerov! Kmet.

**Iz Zdol pri Brežicah.** (Nekaj o lovu.) Sedanjni najemnik lova ali kakor se pravi »Pächter« v Pletterji je neki Jancz Molan, tukajšnji posestnik in tudi, kakor ga kličejo, »šulobman«; pa kakor smo slišali in videli, imel je to zimo posebno srečo z lovom, kar se menda nobeden že veliko let prej ne. Posebno so mu srne dobro na muho šle, pa kaj bi tudi ne? Saj skoro noben praznik, ne nedeljo mu ni bilo preveč, da ne bi občnega lova naredil, kar pri nas na kmetih, ali vsaj kmet stare krščanske korenine še nikoli delal ni. Pa za grehom pokora, rekli so naš rajni gosp. Pajek. Dne 12. t. m. so bili od c. kr. okrajne sodnije v Brežicah ovi »Pächter«, Ant. U., Fr. St. in A. Č. poklicani, ker so namreč pred več tedni na ljudskem lovu, namreč na grofa Attemsa zemljišču v Jurenbergu in tudi v Dolnji vasi vsi ti bili zasačeni. Zdaj je pa — smola. Stari so rekli: Svoje dobro varuj, ljudsko pa pusti! Božja zapoved pa se glasi: Posvečuj praznik!

**Iz Vržeja.** (Občni zbor) bralnega društva dne 3. svečana bil je prav dobro obiskan. Pred začetkom igre stopili so spet izvoljeni predsednik č. gosp. župnik na oder in po običajnem pozdravu javili mnogobrojni

došlim gostom iz Ljutomera in okolice, da se to bralno društvo lepo razvija in napreduje, in si je nabavilo tekem malih let mnogo knjig; s primerami dokazali so: da če hoče društvo prospevati, treba mu je moralične, in trdne gmotne podlage, zlasti mora vladati v upravi red in natančnost. Zatem vršila se je igra »Županova Micika«. Igralci so svoje vloge prav dobro izvršili. Vse priznanje pa č. g. župniku Janžekoviču in g. učitelju Šijanec, koja je stala prireditelj te veselice mnogo truda. Po končani igri vršila se je prosta zabava v gostilni gospe Gaserjeve. Tu so č. g. Weixl, kaplan križevski, spodbujali tržane k veselju do čitanja časnikov in dobrih knjig, z opombo, da je to edina pot k omiki in vsestranskemu napredku. Gosp. Mursa se je v svojem govoru v prekrasnih besedah spominjal divnega pesnika Jos. Freuensfelda, ki je preživel svoja brezskrbna mladostna leta ravno v Vržeju, pozval slušalce v spomin njega (pesnika) ob času ustanovitve tega bralnega društva leta 1891. govorjene, od srca segajoče besede, in zaključil svoj govor z zadnjim opominom, prošnjo in pozdravom pesnika samega, ki kliče dan pred osodepolno operacijo iz zlate Prage, rekoč: »Molite zame in ne zabite domovine! Bog Vas živi vse!« Govorila sta tudi učitelja gg. Fr. Šijanec in Fr. Zacherl, poslednji kazaje na brate Čehe, kjer ne najdeš zlahka kmetijske hiše, ki ne bi naročevala saj enega ali več časnikov, in so nas zato tudi v vsakem oziku prehiteli. Omenil je med drugim, da vsaj ne bi smelo manjkati v nobeni kmetijski hiši Mohorjevih knjig. Vmes se je razleglo veselo petje izurjenih Cezanjevčanov in domačih pevcev. Vrli Vrženčani, priredite spet v kratkem kaj enakega, z živo besedo navduši se ljudstvo za vse lepo in dobro še vse bolj, kakor s čitanjem!

**Od Male Nedelje.** (Občni shod.) Dne 27. prosinca je imelo tukajšnje leposlovno bralno društvo v šolskih prostorih zborovanje. V odbor so bili voljeni gg. dr. Anton Mihalič, Simon Cvahte, Anton Božič, Lovro Slana in Ludvik Spindler; možje, katerih imena nam jamčijo, da je društveno vodstvo v dobrih rokah. Po zborovanju je bila prosta zabava v g. Koroščevi gostilnici, pri kojoj so sodelovali naši domači pevci pod vodstvom nepozabljivega nam pevovodje malonedeljskega g. F. Z. Prostori so bili skoraj prenapolnjeni, kajti udeležilo se je toliko domačinov in sosednih rodoljubov, kakor iz Ljutomera in Sv. Tomaža, da je gotovo moralo veseliti vsakega vnetega domačina in narodnjaka. Izrekamo torej srčno zahvalo vrlim Ljutomeržanom za mnogobrojni obisk; posebno pa g. J. L. za trud, kojega si je prizadjal s tem, da nas je tako dobro zabaval s krasnim petjem, s starim malonedeljskim pevskim zborom.

## Politični ogled.

### Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar so se ta terek vrnili z južnega Francoskega, da bodo pri pogrebu nadvojvode Albrehta. — Dne 19. t. m. je v poslanski zbornici predsednik Chlumecky naznanil, da je umrl feldmaršal nadvojvoda Albreht. Popisal je velike zasluge pokojnikove in v znak sožalja zaključil sejo, pri kateri nalašč ni bilo nobenega italijanskega poslanca.

Česko. Deželni zbor je prenehal. Mladočeski poslanci so letos hudo udrihali po veleposestnikih in namestniku grofu Thunu, katerega so česki konservativni veleposestniki branili. Tem se je namestnik pismeno zahvalil, da so mu 13. t. m. izrekli z deželnim zboru zaupanje. — Mladočeh prof. Tilšer je izstopil iz držav-

nega zbora in h krati izjavil, da tudi ne vsprejme več izvolitve v deželni zbor.

**Štajarsko.** Kienzlov predlog gledé na slov. celjsko gimnazijo je dotični odsek v toliko predelal, da se vlada poziva, naj se ona posvetuje z deželnim šolskim svetom, ako namerava ugoditi slovenskim srednješolskim težnjam na Spod. Štajarskem. Ker v deželnem šolskem svetu ni nobenega slovenskega zastopnika, zato je ta predlog ničeven.

**Koroško.** Obratno ravnateljstvo državnih železnic bode iz Beljaka premeščeno v Gradec. — Prva volitev v Vobrah je bila ovržena. Pri tej volitvi so spravili Slovenci le polovico svojih odbornikov v občinski zastop. Dne 11. t. m. so v drugič volili in tokrat je slovenska stranka sijajno zmaga.

**Kranjsko.** Vse deželne potreščine znašajo letos 1.008.558 gld., pokritje 129.676 gld., torej primanjkljaj 878.882 gld., ki se bode pokrili z dosedanjimi prikladami in novo naklado na pivo. V zadnji seji deželnega zbora so poslanci jednoglasno vsprejeli predlog o sirotinskih in hiralskih ustanovah povodom cesarjeve petdesetletnice. — V Krškem so zadnjo nedeljo na volilnem shodu soglasno proglasili profesorja Tomo Zupana kandidatom za prihodnjo državnozborsko volitev.

**Primorsko.** Dne 13. t. m. je bila v goriškem deželnem zboru seja napovedana. Slov. poslancev ni prišel nobeden, laški vsi. Ker pa deželnem zbor ni bil sklepčen, izjavil je deželni glavar, da ne more otvoriti zborovanja. In tako se je moral končati deželni zbor goriški. — V Trstu hočejo ustanoviti katoliško mladeniško družbo. S tem upajo Trst rešiti popolnemu brezverstvu. Naj ta namera kmalu postane dejanje!

**Dalmatinsko.** Vlada bi rada združila zmerno hrvatsko stranko, Srbe in Italijane proti Biankinijevi stranki, katere zalteva zjedinenje Dalmacije s Hrvaško. Ako se Klaić in njegovi tovariši temu udajo, prišli bodo ob vse zaupanje v Dalmaciji. — Deželni zbor je sklenil, da se v pomorski šoli vpelje hrvaški učni jezik.

**Ogersko.** Minister Banffy se povsod kaže vrednega naslednika Wekerlejevega. Pokazal je to tudi pri imenovanju novih članov gosposke zbornice. Poklicana sta namreč v gosposko zbornico dva zagrizena liberalca Döry in framasonski mojster Emerih Ivanka. — Pri volitvi v Čakovcu so za učnega ministra Vlašiča kupovali glasove po 20, 30 in celo 50 gld. Zato pa je ljudska stranka proti tej volitvi uložila ugovor.

### Vnanje države.

**Rim.** Okrožnica sv. očeta o vshodnih cerkvah izide o veliki noči. Prej se pride v Rim armenski patrijarh Azarian, da se kongregacija vshodnih zadev ž njim posvetuje. — Te dni se v Rimu mudi praški kardinal, grof Schönborn.

**Francosko.** Ministerski predsednik Ribot je dne 16. t. m. v poslanski zbornici branil proračun za bogočastje in se ustavljal predlogu socijalnih demokratov, naj se loči cerkev od države in naj se v ta namen pripravi temu primerna postava o društvih. Ribot je odgovarjal, da bi to bilo nekako žuganje, ki bi vznemirjalo deželo, in pristavil čudno opazko, da se ni prišel trenotek za tako postavo.

**Nemško.** Vsa nemška mesta, ki imajo nad 10.000 prebivalcev, nameravajo Bismarka o priliki 80letnega rojstnega dne imenovati za častnega meščana. — Cesar Viljem je oni dan vsprejel odposlanstvo kmetijske zveze. Rekel je, da bode že državni svet za kmetijstvo kaj koristnega sklenil; toda preveč naj nihče ne pričakuje.

**Rusko.** Ako je res, da dobra politika donša tudi dobre finance, potem mora ruska politika sedaj prav dobra biti. Proračun za leto 1895. kaže 1143 milijonov

rubljev dohodkov in 1120 milijonov izdatkov. Prebitka je torej 23 milijonov. Ako pa pomislimo, da je med izdatki 131 milijonov za dobrodelne naprave, potem prebitek znaša 143 milijonov rubljev, s kakršnim prebitkom se nobena evropska država ne more ponasati.

**Portugalsko.** V tej državi pridno razširjajo republikanske nauke učitelji. Zato se je vladi zdelo potrebno, prepovedati, da se državni učitelji ne smejo udeleževati nobenih proti kralju naperjenih shodov ter nobenih enakih pojavov.

**Azijsko.** O vojni med Japonci in Kitajci imamo danes to-le poročati: Dne 16. t. m. je 15.000 Kitajcev z 12 topovi napalo Kajčeng, toda Japonci so jih zavrtili. Kitajci imajo nad 100 mrtvih, Japonci pa bojda le 3 in 2 ranjenca. Kitajski admiral Ting se je sam ustrelil, ko se je prej z Japonci pogodil, da se uda. Japonci bodo vojake kitajskih trdnjav vajhajvajskih in kitajskih ladij odpeljali do japonske vojne črte in potem je izpustili.

## Za poduk in kratek čas.

Vurberg.

(Krajepisno zgodovinska črtica; spisal M. Slekovce.)

(Dalje.)

Ogerski gubernator Ivan Hunyady, Korvin imenovan, je, želeč zmaščevati se nad svojim nasprotnikom grofom Celjskim, požgal temu mesto Varaždin, potem pa z veliko armado prihrul mimo Borla na Dravsko polje. Ker mu deželni glavar mirnega prehoda proti Celju ni dovolil, temveč je zoper njega celo deželno brambo sklical, začel je Hunyady marcija 1446 s svojimi trumami v okolici Ptuja hudo pustošiti. Razdjal je Dornavo in požgal mnogo vasij. Celjski stotnik Janez Vitovec ga je sicer napadal zdaj od ene, zdaj zopet od druge strani, ali eden oddelek ogerske armade je drl naprej proti Slov. Bistrici ter jo začel oblegati. Pa Janez Vitovec je še o pravem času tje dospel in oba napada srečno odbil. Med tem je deželna bramba ogersko glavno armado med Ptujem in Mariborom napadla, a Hunyady jo je premagal in prek Drave in Mure zapodil. Potem je poslal sina svoje sestre, Jakoba Sekelja, s trumo konjnikov in pešcev čez Konjice proti Celju, a ker sta tega Friderik in Ulrik Celjski zastavila, užgal je v bližini Celja več vasij ter se vrnil k Hunyady-u. Videč, da Slov. Bistrico ne dobi tako lahko v svojo oblast in da utegne v sredi med deželnimi brambovcem in celjsko armado imeti sitnobe, sklenil je z Vitovcem dvadnevno premirje ter je v tem času s svojimi trumami naglo proti Dravi potegnil. Višje Vurberga so Ogri prebrodili Dravo, kjer jih mnogo utonilo. Potem so napadli Vurberg, a ker se ga niso mogli polastiti, drli so proti Ptuju. Toda tam so našli že pogumnega Vitovca, ki je bil med tem mestu na pomoč prihitel. Zato so pleneč in požigajoč hruli v Medjimurje, od tam pa čez Legrad in Koprivnico dalje naprej, njim za petami pa hrabri Vitovec.<sup>1)</sup>

Leutold Stubenberski je bil nekaj časa tudi deželni glavar na Štajarskem ter je naveden med onimi štajarskimi plemenitniki, ki so novembra 1462 prihiteli na Dunaj v pomoč cesarju Frideriku, katerega so od vojvode Alberta našuntani Dunajčani v lastnem gradu oblegali.<sup>2)</sup>

Po Leutoldu Stuberskem je Vurberg dobil njegov

<sup>1)</sup> Dr. Fr. v. Krones, Die Freien von Saneck, II., 103—106; Muchar, Gesch. Steierm., VII., 332—336 in Aquil. Jul. Caesar, Annales Duc. Styriae, III., 426.

<sup>2)</sup> Muchar, Gesch. Steierm., VIII., 30 in drugi.